

Összefoglaló

a Promontorium Polgári Casino városfejlesztési kerekasztaláról
Társadalmi részvétel, civil szerep- és felelősségvállalás a városrehabilitációban
2013. július 10. Budafoki Evangélikus Egyházközség gyülekezeti terme

A kerekasztalnak aktualitást adott a **Budafok belvárosi rekonstrukció** kapcsán tervezett pályázat az önkormányzat részéről a Fővárosi városrehabilitációs pályázaton, melyben lényeges elem a társadalmi, civil szervezeti, egyházi részvétel. Ennek módozatait, formáit, tapasztalatait terveztük elsősorban áttekinteni a meghívottakkal. Közülük megjelent **Deák Krisztina csoportvezető**, Főpolgármesteri Hivatal, Városépítési Főosztály, aki magával hozta **Mezős Balázst**, aki a városkommunikációval foglalkozik a Főosztályon, **Perényi László elnök**, a Civilek a Palotanegyedért Egyesület részéről, valamint Fodor Tamás igazgató, a Vasas Művészeti Együttes Alapítványt képviselve. A további felkért hozzászólók közül Karsay Ferenc alpolgármester és Rumi Imre főépítész nem tudott eleget tenni meghívásunknak. A kerekasztalt élénk érdeklődés jellemezte, a délután folyamán mintegy negyven fő jelent meg, helyi lakók, civil szervezetek képviselői.

Hokker Zsolt evangélikus lelkész üdvözölte a megjelenteket, utalva a küszöbön álló belvárosi rehabilitáció jelentőségére, majd **Döbrönte Katalin** a Casino elnökségi tagja, az esemény szervezője mutatta be a megjelent felkért hozzászólókat. **Mészáros Péter** a Casino elnöke röviden utalt az előzményekre, a bő másfél évtizedes önkormányzati tervre a piac megújítására, ugyanakkor a belváros leromlott állapotára, a tervezett közlekedési rekonstrukcióra. Kitért az elmúlt hónapok eseményeire, a piac kapcsán történt önkormányzati szerződéskötésre egy befektetővel, magánpiac, majd a mozi helyén élelmiszer diszkont építésére, mely sikertelennek bizonyult, és most új utakat keres a helyi közösség. Ennek egyik lehetősége a fővárosi pályázat, és a korábbi kudarcokat elkerülendő, fontos lenne a valós társadalmi részvétel biztosítása, ennek körüljárását terveztük a mai kerekasztallal.

Deák Krisztina a Főpolgármesteri Hivatal Városépítési Főosztályáról bemutatta a városkommunikációval foglalkozó munkatársát, **Mezős Balázst**, aláhúzva a civilekkel, az egyesületekkel való együttműködés fontosságát. A pályázatról szólva annak hosszú múltját említette, eredete a **fővárosi bérlakások** értékesítési bevételei 50%-a volt, ennek visszaosztásán gondolkodtak a kerületeknek, 5 Mrd Ft maradt a keretben, erre írták ki a pályázatot. Ennek fókuszsa, a **közterületek, közösségi terek felújítása, rekonstrukciója**, a társadalmi haszon biztosítása a majdani projektek révén. Erre a területre egyébként is kevés pénz áll rendelkezésre, nem Uniós alapokból, de törekednek majd új alapokat keresni ezen feladatokra a későbbiekben is. **Közterületi, közösségi** építési tevékenységeket támogatnak elsősorban, mint infrastruktúra, tájépítészet, közterekhez kapcsolódó épületek, és nem beruházás jellegű kiegészítő elemek, egyebek mellett megfelelő **társadalmi bázis** feltételével. Folyamatok generálását, elindulását várják városi rendeltetésű közösségi terek esetében, ráépülő helyi használatokkal. Hard és szoft elemek merülnek fel ilyenkor, a hard elemek százmilliós, milliárdos nagyságúak, itt elsősorban a szoft elemekről van szó, ahol viszonylag kisebb befektetéssel érhetünk el jelentős társadalmi hozamot. Az ún. **kis projektek** programja innovatív, közösségi célú fejlesztéseket, kis léptékű, de hatékony beavatkozásokat támogat. Eredetileg **néhány nagy projektben** gondolkodtak, számítottak, és sok kicsire, a valóság az, hogy **23-26 nagy projekt jelölt** van, ill. várható, és kb. ugyanennyi kisebb léptékű. Előbbiek 200-600 milliós, a kisebbek 5-80 milliós spektrumokban mozoghatnak. A szereplők a folyamatban az önkormányzat mellett **magánbefektetők és civilek**, esetleg egyházak lehetnek. Bemutatójában számos külföldi, és hazai **pozitív rekonstrukciós projekt példát** mutatott be, hangsúlyokkal a lakosság által közösen használt területekre. Fontos elem a **fenntarthatóság**, tehát a létrejött fejlesztés üzemeltethető, fenntartható legyen hosszú távon, valós, működő funkciókkal. A pályázat első üteme, a július végi beadási határidő, amit 60 napos elbírálás követ, majd február végéig történő részletes anyag benyújtása a nyertesek részéről. A fókusz tehát **közterületek rehabilitációja**, vízparti területek, közterületi hálózatok, funkcióváltás, barnamezős övezetek, akár átmeneti hasznosítása, alulhasznált

közlekedési területek, fontos az arculatképzés, időszakos események biztosítása, létrehozása, és a helyi foglalkoztatottság. Hangsúlyos a differenciáltan használható közterület létrejötte, oda megyünk, ahol mások is vannak mottóval. Számos példát mutatott be közösségi részvételre, pl. Országbíró sétány, a XIII. kerületben, civil kezdeményezés felkarolása, alulhasznált területek, foghíjak rendezése.

A bemutató főbb elemei itt láthatóak: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.136126153243661.1073741832.132243720298571&type=1> A pozitív, elsősorban nemzetközi példák tárháza pedig innen látható: https://www.dropbox.com/sh/rjasjm3vy9qkze3/9aYEZUI0tv/INSPIR%C3%81CI%C3%93K/20130521_peldak.pptx

Perényi László a Palotanegyed Egyesület részéről egy most záruló négyéves projektjükre utalt, ahol a lakosság a tervezési fázistól részt vett, folyamatos volt a párbeszéd, 7-8 fórumot tartottak, az ötleteléstől, a kapavágáson át, a mostanában záruló szavatossági ügyekig bezárólag. Igyekeztek a lakók igényei szerint alakítani a részleteket, pl. a vége felé a díszburkolatnál is annak kevésbé zajos változatával. A mostani pályázat előkészítésében is részt vesznek, sok lehetőség, projekt van, így a terek összekapcsolása, Pollack Mihály tér, hallgatói ötletpályázatot is kezdeményeztek, Gutenberg tér, őstermelői piac a Gyulay Pál utcában, stb.

Fodor Tamás a Vasas Művészeti alapítványtól a közösség fejlesztéséről beszélt, 200 aktív tag, helyi kérdések kezelése, mit, mért, hogyan? A tapasztalat az, hogy **az emberek nem vesznek részt** a napi ügyekben, esetleg ha elszenvednek valamit. Az **elszenvedő típus** mintegy 65%, ellenben a cselekvő 10% tapasztalataik szerint. A célzott pályázatok esetén felmerülhet az, hogy nem biztos, hogy éppen az kell, ill. mit lehetne még beletenni. Kiemelte az **integrált közösségi terek** jelentőségét, melyek „csak úgy” fontosak. Esetünkre pl. a **szabadtéri színpad** jelentős potenciálját emelte ki, - egyébként itt lakik a kerületben -. A legtöbbit használt belső városi terek esetében lényeges a sok beszélgetés, a tervek megfogalmazása kapcsán, a lakossági igények begyűjtése. Fontos a **három szektor** együtt dolgozása, az egyik helyi pláza esetében pl. sikerült kulturális célú terület használatot kapniuk. Egyesületük funkcionális közösség, itt XI. Pius pápától idézve, miszerint a kisközöségtől történő feladat, kompetencia átdelegálás egy központi szervhez, jogszerűtlenség és bűn egyben. Alap a **család és a szomszédsági** kapcsolatok, aktív, cselekvő közösségek fejlesztése, a lakosság bevonásával.

Hokker Zsolt evangélikus lelkész azt emelte ki, hogy az egyház nem civil szervezet, annak célja az evangélium hirdetése. Ugyanakkor fontos a feltételek és az igények megteremtése, utalt a délelőtti piac projekt egyeztetésre az önkormányzatnál. Ők itt a templommal szemben játszóteret szeretnének, hangsúlyos a **gyerekek idevonása**, gyermekmegőrzőt is terveznek, be merjenek jönni az emberek a templomba.

Döbrönte Katalin a Casino véleményét ismertette a fővárosi városrehabilitációs pályázat kapcsán. Fontosak a fenntartható közösségek, a **civilek véleménye, érdekei becsatornázása** a városfejlesztési programokba. Ennek az építész szakmában is meg kell jelennie, a tervezés nem pusztán építészet, fontos a társadalmi részvétel. Utalt arra, hogy a budafoki belváros jó ideje nem teljesíti egy belváros alapvető kritériumait, azonban jók az adottságok, erős a civil háló, közösségi házak, erőforrások, informális csatornák vannak. Utalt a mintegy hároméves beszélgetés sorozatra, a tekintetben, hogyan lehetne a **belvárost étellel megtölteni**. Felmerült a mozi hasznosítása, **Székelyház, Kodály Központ**, közösségi funkciókkal, a helyi művészeti egyesületekkel kiegészítve. Kiemelte az alulról jövő kezdeményezések és az önkormányzat együttműködése igényét, eljutva a közösségi tervezésig. Itt utalt Szaló Péter államtitkár e területet érintő irányelveire. Esetünkben preferencia az élhető belváros, annak turisztikai potenciálja kihasználása.

Mezős Balázs a Városépítési Főosztályról a pályázati előkészítésről, a kapcsolódó fővárosi kommunikációról beszélt, az információ áramlás változatlanul nehézkes, nyílt nap a Tér-Köz ügyében, jó példák, lehetséges projekt témák bemutatása, fővárosi fórum képzése, párbeszédrel. Ugyanakkor az **önkormányzatok nehézsége**, míg a civilek rugalmassága a jellemző, előbbieknél külső cégek,

háttér intézmények is belépnek, utóbbiaknál azonban a felkészületlenség is jellemző. Probléma még a **civil szektor önállótlanága**, az állami forrásoktól függése.

Felmerült még a **szellemházak** kérdése, ami nemcsak nálunk jellemző, kitaláljuk az épület hasznosítást címmel. Városrehabilitáció új alapokon, társadalmi részvétel, ugyanakkor a törvényi változások miatt csak az önkormányzat léphet fel. Ennek kapcsán felmerül az ún. **álcivilek**, a civilek formális bevonása kérdése, míg az aktívan fellépő civilek kezdeményezéseit nem vállalja fel sok esetben az önkormányzat. Bátorítás, **vállalják fel a civileket és a kis projekteket**, hangzott el.

A vitában felmerült még a fenntarthatóság, a társadalmi párbeszéd fontossága, az álcivilség kérdésköre a főváros szintjén. A **projektek értékelése** egy szakmai bizottságban történik, a döntés azonban a politikáé, itt bő **négyszeres túlpályázás** várható. Elhangzott, hogy a Budafok belvárosra ill. a piac megújítására vonatkozó terv jó, támogatható, ugyancsak támogatták a hozzászólók a stációra vonatkozó kisprojekt pályázatot. Az új piaccal szemben kialakuló **új közösségi térre** vonatkozóan pedig ne a tervező döntsön, hanem a helyi közösség javaslatai épüljenek be. Szó esett még a Radebeul – Kötschenbroda-i főutca rekonstrukció pozitív példájáról, a különböző szektorok együttműködéséért, ill. helyben a Vencel kerti őstermelői piac sikeréről. Felmerült még a mozi helyére javasolt Kodály Központ háttér munkálatai állása is.

A résztvevők ezt követően **bejárást tartottak** a belváros egyes jellegzetes pontjain, így körüljárták a már bezárt mozit, Parti Zsófia diplomaterve tapasztalatait megosztva a jelenlévőkkel, majd a piacot keresték fel, még bezárás előtt, végül felmentek a Péter-Pál utcába, és a stáción át a kálváriáig. A kerekasztal kísérelése volt **egy fénykép kiállítás** a gyülekezeti teremben helyi civil kezdeményezések megvalósulása témáival. Így a közelmúltban létrejött Emlékezet Kertje a Rozáriumban, a Magyar Örökség korábbi díjasai emlékére ültetett rózsákkal, és a stáció mentén elhelyezett - Krisztus születésétől kezdve a magyar történelem jeles eseményeire emlékeztető - tűzzománc táblák adták a fotó kiállítás témáit.

Mészáros Péter